

Veckans Forum

Veckans Forum, Vecko-Journalens nya frågeavdelning, står öppen för alla för upplysning och debatt om samhällsfrågor i största allmänhet. Inkomna frågor besvaras av professorerna Herbert Tingsten, Gunnar Dahlberg, Gunnar Westin Silverstolpe, Erik Lönnroth och Torgny T:son Segerstedt samt docenten Folke Lindberg.

Det står var och en fritt att sända in frågor och debattinlägg. Signatur kan användas, men namn och adress måste i så fall uppges till redaktionen, som givetvis bevarar namnhemligheten. Frågor och inlägg skall adresseras till Vecko-Journalens redaktion, Sveavägen 53, Stockholm.

Den tyska »folksjälens».

Det talas numera ofta om ett folks själ, ett folks mentalitet o. s. v. Om man nu tänker sig att det är den tyska folksjälens som tagit sig uttryck i de sista tio—tolv årens händelser i Tyskland; måste man då inte misströsta om att det någonsin skall kunna bli ett fredligt Europa? Den tyska folksjälens tycks ju ha målsättningar som knappast kan bringas till överensstämmelse med övriga folks, men det tyska folket och därmed den tyska folksjälens måste ju existera även efter kriget?

Fredsvän.

I kampen mot Napoleons strävan att infoga hela Europa i det franska livsrummet blevo Europas olika nationer medvetna om sina särarter och detta gav anledning till talet om folksjäl. Detta betraktelsesätt anknöt till den romantiska filosofien och kulminerade i Hegels system. Någon vetenskaplig grund för ett sådant talesätt finns emellertid inte. De iakttagbara fakta, som givit anledning till talet om en folksjäl, är likformigheten i beteendet hos människor, som tillhöra samma nation. Men denna likformighet beror på uppfostran och tradition och är följaktligen inte något ödesbestämt. Det är detta förhållande som gör, att man med prof. Lönnroth kan säga, att »ett lands fredsvilja beror först och sist på den politiska mentaliteten och den regering, som blir härskande i landet». Samtidigt får man komma ihåg, att det råder en växelverkan mellan politisk mentalitet, den härskande regeringen och ett folks sociala vanor och traditioner. Någon tysk folksjäl finns inte, däremot kan man tala om ett typiskt tyskt sätt att bete sig, och det beteendesättet har skapats av medveten uppfostran och historisk tradition. Skall man skapa ett fredligt Europa

måste denna aggressiva och brutala inställning brytas ned och man måste sträva efter att skapa en anda av samarbete — kanske på bekostnad av det man traditionellt brukar beteckna som staternas suveränitet.

(Se vidare: Herbert Tingsten, Idékritik [Nationell självprövning] och J. Dewey, Människans natur och handlingsliv.)

Torgny T:son Segerstedt

Svensk svaghet för det utländska?

Jag har många gånger sagt, att svenskarna äro svaga för allt utländskt (t. ex. resor och moder) och inte hålla tillräckligt på sitt eget. Nu ser jag i en tidning att denna min uppfattning är fastslagen av vetenskapen (professor Wellander och professor Sundbärg). Men har någon givit en riktig förklaring på saken? Alltid ha vi väl inte varit sådana. Är det den långa freden, som eljest varit bra, genom vilken vår nationalkänsla tagit skada?

Gammal Svensk.

På de frågor Ni framställer kan jag inte svara. De bygga nämligen på Er egen så energiskt framställda uppfattning om svenskarnas bristande nationalkänsla. Men denna uppfattning är med all säkerhet oriktig. Ni har endast givit uttryck åt en gammal fördom, som fortfarande då och då skymtar i politisk debatt.

För att övertyga Er om detta vill jag först nämna att den föreställning det gäller är vanlig inom skilda folk, d. v. s. på olika håll klagar man över sin egen bristande nationalkänsla. I den franska diskussionen möta exempelvis ständigt uttalanden om att fransmännen som nation äro alltför toleranta och osjälviska, obenägna att göra sina intressen gällande, beundrande inför allt utländskt; i den tyska litteraturen ha alldeles motsvarande påståenden beträffande det tyska folket ständigt förekommit. Uppkomsten av denna som det synes allmänt spridda föreställning om den egna folkgruppen kan jag icke närmare belysa. Men jag vill betona, att föreställningen innebär en utomordentlig egelse till nationell självhävdelse. Man anser sig alltför svag och beskedlig; det är ju i själva verket detsamma som att säga att man bör vara mera självisk och hård. Hos enskilda personer påträffas samma inställning. De mest aggressiva och hänsynslösa äro kanske starkast befästa i uppfattningen att de »egentligen» äro så milda

och goda, att de måste rycka upp sig inför det ständiga förtryck som hotar dem. På samma sätt hetsa nationerna upp sig genom tal om sin egen hygglighet. Tron på den svaga nationalkänslan blir ett viktigt inslag i nationalismen.

Ni åberopar Er på svenska vetenskapsmän. Läs för att bota Er auktoritetstro Sundbärgs »Det svenska folklynnnet»; Ni finner där ingenting av vetenskap, utan blott en gammal bitvargs lösliga och subjektiva, ibland friskt formulerade funderingar. Boken hör till dem som på ett märkligt sätt förena tankeförvirring med suggestiv kraft, och den har därför sannolikt varit till stor skada, särskilt genom den illvilja den utstrålar mot våra skandinaviska grannfolk. Eller reflektera ett ögonblick över professor Wellanders citat ur Sundbärg. Här anför, att en svensk dam visat sig föga nationell, medan en norsk dam livligt verkat för sitt fosterland. Om en sådan motivering påträffades i en gymnasistuppsats skulle den, får man hoppas, bli ordentligt nedsablad.

Ni talar också, för att ta ännu ett argument, om svagheten för utländska moder. Här är problemet mycket mera komplicerat. I vissa fall kan det vara ett obestriddigt faktum att speciellt eleganta saker tillverkas på visst håll, t. ex. damklänningarna i Paris. Vidare får man komma ihåg, att det förhållandet, att en sak kommer långt bortifrån, i och för sig tyder på att den är sällsynt och märkvärdig och därför också dyrbar. Härtill kommer i många fall säkerligen en romantisk känsla för det avlägsna och främmande, vad litteraturhistorikerna kalla exotism. Denna kan ju också få ett slags nationell prägel. Den framträder lika mycket då stockholmsskor gå klädda som dalkullor eller värendsflickor som då de lägga sig till med zigenarkostymer eller kosackkläder.

Herbert Tingsten

De baltiska länderna.

Vilka stater ha erkänt den ryska erövringen av de baltiska länderna?

A. G.

Efter den sovjetryska inmarschen i Balticum på våren 1940 erkände det tyska riket beredvilligt införlivandet av Estland, Lettland och Litauen med det ryska väldet. Tyskland var ju vid den tiden Rysslands bundsförvant.

Den svenska statsledningens hållning gentemot, de hårt prövade östersjöländerna omgavs